

מראי מקומות מפעל עמוד וחזרה

מראי מקומות - פסחים

נז. - נז:

עושה דרך בזיון, לכבד עצמו שלא יתלכלך. וכתב הבאר שבע (כריתות כח:) שמלבד פסול החציצה, היה גם ייתור בגדים. והקשה עליו הערוך לנו (שם), שאם יש כאן חציצה, העבודה פסולה, ושוב אין שייך בזה ייתור בגדים, שהרי כל האיסור הוא בשעת עבודה, וזו אינה שעת עבודה. אלא שכתב שאם כן היו הכהנים צריכים למחות, משום שאף שסברו שעושה כן דרך כבוד, ולכן אין זה חציצה, אולם כיון שהיא שעת עבודה יש בזה פסול של ייתור בגדים. וביאר שסברו שאין פסול ייתור בגדים אלא במקום בגדים, ואף שאין פוסקים כן, אבל לא היה החטא מפורסם, וממילא לא מיחו.

ז. ועוד צווחה העזרה וכו' וישמש בכהונה גדולה הקשה המהרש"א, במה שונה ישמעאל בן פיכאי משאר כהנים גדולים, והניח בצ"ע. והערוך לנו (כריתות כח:) ביאר, שהיה מקום לרנן עליו, שהרי בני ביתו היו בעלי זרוע [ויתכן שיכלו לרנן גם שלא היה ראוי להיות כן גדול, ולא נעשה כהן גדול אלא בזרוע] לכך באה העזרה להעיד שבו לא היה דופי. ובהו ביאר מה שכתב רש"י שבני משפחתו היו בעלי זרוע, שלכאורה אין לזה שייכות לכאן, ולפי הביאור הנזכר מיושב שלכך הוצרכה העזרה להכריז זאת.

ח. ויכנס יוחנן בר נרבאי תלמידו של פנקאי וימלא כריסו וכו' הקשה המהרש"א, מדוע הגמרא ביומא (ט) לא מנתה גם יוחנן בן נרבאי בין הכהנים הגדולים שהיו כשרים בבית שני, וצידד שאולי הוא יוחנן כהן גדול, ולפי זה מובן גם שהיה נוהג בעשירות גדולה כל כך, שהרי היה מבית חשמונאי. וראה במה שכתב לבאר מה שהיה תלמיד של 'פנקאי'.

אולם הערוך לנו (כריתות כח:) צידד שיתכן שלא היה יוחנן כהן גדול כלל, אלא היה כהן הדיוט. ומה שהכריזה עליו העזרה הוא מפני שהיה אוכל הכל בעצמו ושלא כפירוש רש"י שהיה מגדל בביתו כהנים רבים, וכיון שנמצא שהיה אוכל כמעט עגל בכל יום, מלבד הגוזלות לקינוח סעודה, היו אחיו הכהנים מבזים אותו שהוא רעבתן, ולכך הכריזה הבת קול שאין זה נחשב לו לגנאי במה שממלא כריסו, שהרי עי"ז ממלא כריסו מקדשי שמים, עד שבימיו לא נמצא נותר במקדש.

נז:

א. ופסקיה לימיניה הערוך לנו (כריתות כח:) ביאר שענשוהו מדה כנגד מדה, שאם היו חותכים רק את יד שמאל, כיון שלא שייך שם אלא הפסול של ייתור בגדים, לא היה ניכר גם החטא של עבודה בחציצה, ולכך היה צריך שיחתכו לו גם את יד ימינו, כדי להראות החטא בעבודה בחציצה שאינו שייך אלא בימינו.

א. אלא מפני שאמרו חכמים אין פאה לירק רש"י פירשו, משום שמפקיע ממעשר. והתוס' הקשו, שמכל מקום יש לפוטרו ממעשר, שהרי הפקירום, והפקר פטור מן המעשר. ותירצו, שהוא כדעת בית הלל שהפקר לעניים ולא לעשירים אינו הפקר, ולכך חייב במעשר. ופירש המהרש"א, שקושיית התוס' שיפטר ממעשר היא, משום שלפי רש"י יש לתקן שלא יפקיר שדהו, מפני שע"ז מפקיע מן המעשר, שהרי משמע מרש"י שהחסרון במה שמפקיע הירקות ממעשר, שממילא לא יהיה לעניים מעשר. ועל זה כתבו התוס' שגם בהפקר אפשר לומר כן, ופירשו התוס' שבאמת אין הירקות הללו פטורים מן המעשר, ונמצא שאוכל טבלים.

ב. עמדו בעלים והקדישום לשמים העיר המהר"ם חלאוה, שהרי עדיין לא באו לעולם, וכיצד יכול להקדישם. ותירץ, שלב בית דין מתנה עליהם, ולכך חל עליהם הקדש מן התקנה. עוד תירץ, שהקדישו את כל הבהמה בפירוש בשעת קריאת השם.

ג. לא היו ימים מועטים עד שחיפו את ההיכל וכו' כתב השפת אמת, שמכך שלא אמרו 'לא היו ימים מרובים' וכו', משמע שבאו להשמיענו שלא נמשך דבר זה אלא עד שחיפו ההיכל, ולאחר מכן לא נתקיימה גזרה זו שיקדישום, שהרי לא מצינו מה שנעשה אח"כ ממעות העורות.

ד. שטמאו היכל ה' כתב הבאר שבע בכריתות (כח:) שלפי מה שפירש רש"י כאן שטמאו היינו כמו שכתוב 'אשר ישכבון את הנשים', נמצא שסוגיא זו חולקת על הסוגיא בשבת (נה:) שאמרו כל האומר בני עלי חטאו, כלומר באשת איש, אינו אלא טועה, אלא ששהו קניניהן, שלפי זה לא שייך בזה טומאה, אלא מוכח שכוננת הגמרא כאן שפירוש הפסוק הוא כפשוטו.

ה. צא מיכן יששכר הערוך לנו (כריתות כח:) העיר, שכיון שיש כאן פסול עבודה, איך הניחוהו אחיו הכהנים לעבוד. ותירץ על פי מה שכתבו התוס' בסוכה (לז:) שהאיסור לכרוך ידיו הוא רק אם עושה כן דרך בזיון, אבל אם עושה כן דרך כבוד מותר. ולפי זה יש לומר שיששכר היה מראה עצמו כאילו עושה כן דרך כבוד, ואחיו הכהנים לא ידעו שבלבו היתה כוונתו דרך בזיון, ולכך לא היו יכולים למחות בידו.

ו. כריך ידיה בשירא רש"י פירש שהפסול הוא מדין חציצה בעבודה, שפוסל בקדשים. והתוס' הקשו, שהרי לענין לולב אמר רבא שלקחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה. ותירצו, ששם היה אוחזו על ידי סודה, והסודר היה מסייעו להחזיק הלולב, ולכך לא היה בזה חציצה. והתוס' בסוכה (לו. ד"ה דבעינא) כתבו, שרק בדרך כבוד מותר, ויששכר היה

